



บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโอกาสในการแสดงบทบาทคาดหวังของผู้สูงอายุในครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโอกาสในการแสดงบทบาทคาดหวังของผู้สูงอายุในครอบครัว และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโอกาสในการแสดงบทบาทคาดหวังของผู้สูงอายุในครอบครัว ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในเขตอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 347 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามทั้งสิ้น 347 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.0

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 192 คน (ร้อยละ 55.3) ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย จำนวน 180 คน (ร้อยละ 51.9) นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 347 คน (ร้อยละ 100.0) มีสถานภาพการสมรส สมรสแล้ว จำนวน 188 คน (ร้อยละ 54.2)

อาชีพปัจจุบันของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่บ้านโดยไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 164 คน (ร้อยละ 47.3) รายได้ต่ำกว่า 3000 บาท จำนวน 263 คน (ร้อยละ 75.8) แหล่งที่มาของรายได้ของผู้สูงอายุมาจากบุตรหลานให้ใช้จ่ายจำนวน 155 คน (ร้อยละ 44.7)

ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่า รายได้เพียงพอในการดำรงชีพ จำนวน 189 คน (ร้อยละ 54.5) ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 209 คน (ร้อยละ 60.2)

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพเป็นบางครั้งจำนวน 229 คน (ร้อยละ 66.0)

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาการเจ็บป่วยในรอบปีที่ผ่านมา 6 เดือนต่อครั้ง จำนวน 137 ราย (ร้อยละ 39.5) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีอาการเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ 217 คน (ร้อยละ 62.5) สาเหตุที่ผู้สูงอายุอายุเจ็บป่วยและต้องเข้ารับรักษาในโรงพยาบาล เพราะโรคประจำตัวจำนวน 125 คน (ร้อยละ 36.0) ผู้สูงอายุเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย ไม่ต้องเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลจำนวน 217 คน (ร้อยละ 62.5) ปัญหาสุขภาพที่ผู้สูงอายุส่วนประสบคือ อาการปวดตามข้อจำนวน 239 คน (ร้อยละ 68.9) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ จำนวน 211 คน (ร้อยละ 60.8) กลุ่มองค์กรหรือชมรม ที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นสมาชิกคือ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์จำนวน 211 คน (ร้อยละ 73.5)

2. สรุปผลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโอกาสในการแสดงบทบาทคาดหวังของผู้สูงอายุในครอบครัว มีดังต่อไปนี้คือ

1. สถานภาพการสมรส

1.1 ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพการสมรส สมรสแล้ว มีโอกาสในการแสดงบทบาทคาดหวังด้านการอบรมสั่งสอนมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพการสมรส โสด ม่าย หย่าร้างหรือแยกกันอยู่

1.2 ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพการสมรส สมรสแล้ว มีโอกาสในการแสดงบทบาทคาดหวังด้านการให้คำปรึกษาแนะนำมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพการสมรส โสด ม่าย หย่าร้างหรือแยกกันอยู่

1.3 ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพการสมรส สมรสแล้ว มีโอกาสในการแสดงบทบาทคาดหวังด้านการแบ่งเบาภาระในครอบครัวมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพการสมรส โสด ม่าย หย่าร้างหรือแยกกันอยู่

2. อายุ

2.1 ผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย มีโอกาสในการแสดงบทบาทคาดหวังด้านการแบ่งเบาภาระในครอบครัวมากกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุมาก

3. สุขภาพ

3.1 ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง มีโอกาสในการแสดงบทบาทคาดหวังด้านการแบ่งเบาภาระในครอบครัว มากกว่าผู้สูงอายุที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง

4. การศึกษา

4.1 ผู้สูงอายุที่มีการศึกษามีโอกาสในการแสดงบทบาทคาดหวังด้านการให้คำปรึกษาแนะนำมากกว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษา

5.2 ปัญหาที่พบในการวิจัย

1. ขาดแคลนผลงานวิจัยในประเทศ เกี่ยวกับ บทบาทคาดหวังของผู้สูงอายุในครอบครัว ทำให้ขาดข้อมูลมาอ้างอิง

2. ด้านระเบียบวิธีวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า การเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุโดยใช้วิธีสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามนั้น ใช้เวลาก่อนข้างนานในการสัมภาษณ์แต่ละรายเนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่โอบอ้อมอารีย์ มักชวนพูดคุยและถามเกี่ยวกับตัวผู้สัมภาษณ์ จึงทำให้การสัมภาษณ์แต่ละรายต้องใช้เวลาเกินกว่าจะได้ข้อมูลที่ต้องการ รวมเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ 347 ราย ประมาณ 2 เดือน แต่โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่า การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามนั้นน่าจะเหมาะสมกับการศึกษาผู้สูงอายุในชุมชนนี้มากกว่าวิธีอื่นๆ เพราะมีผู้สูงอายุถึงร้อยละ 60.2 มีการศึกษาเพียงแค่ระดับประถมศึกษา

3. ประชากรผู้สูงอายุ ที่ทำการวิจัยอยู่ในเขตชนบท มีภูมิลำเนาตลอดจนการตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างไกลกัน ทำให้มีปัญหาในเรื่องความปลอดภัยของผู้วิจัย และทำให้เกิดความล่าช้าในการเก็บข้อมูล

4. ข้อความที่ใช้ในการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวผู้สูงอายุอาจทำให้ผู้สูงอายุบางรายที่ไม่คุ้นเคยกับผู้วิจัยให้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริงได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ควรตระหนักถึงปัญหาของผู้สูงอายุในอนาคต โดยวางแผนหรือกำหนดมาตรการที่จะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับครอบครัวและสังคม เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม อาทิเช่นของครอบครัวและชุมชนตามความถนัด และความสามารถของแต่ละบุคคล ย่อมทำให้ผู้สูงอายุสามารถ

ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่ผู้อื่น ส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง

2. จากการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังคงพำนักอยู่กับครอบครัว และครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญและใกล้ชิดที่สุดที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุได้ดีที่สุด ฉะนั้นจึงควรมีมาตรการต่างๆ ที่ส่งเสริมให้ครอบครัว เอาใจใส่ดูแลผู้สูงอายุให้มากขึ้น อาทิเช่น รมรงค์ให้ประชาชนและสังคมเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการมีสมาชิกหลายรุ่นอายุร่วมกันในครอบครัว เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนส่งเสริมค่านิยมในเรื่องการเคารพ กตัญญูทวดที่ต่อบุพการีและผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวอย่างมีความสุขในบั้นปลายของชีวิต

3. ผู้สูงอายุที่มีสภาวะสุขภาพแข็งแรง และจำเป็นต้องทำงานเพื่อเลี้ยงชีพทั้งนี้เพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจ ควรมีมาตรการที่จะสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานตามศักยภาพความถนัด ความสามารถของแต่ละบุคคล โดยเปลี่ยนลักษณะงานให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย และข้อจำกัดของผู้สูงอายุ

4. ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพ ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดมาตรการ หรือการวางแผนระยะยาวเกี่ยวกับด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การป้องกันโรค การโภชนาการ การออกกำลังกายแก่ผู้สูงอายุด้วยรูปแบบและวิธีการต่างๆ ตลอดจนมุ่งเน้นลงไปในหน่วยงานบริการด้านสุขภาพทุกระดับ และให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเช่นอาสาสมัครสาธารณสุข ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข ตลอดจนแพทย์ และพยาบาลของศูนย์บริการสาธารณสุขต่างๆ ให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุแบบเข้าถึงบ้าน หรือเข้าถึงชุมชน รวมทั้งมีการจัดระบบส่งต่อผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพได้เข้ารับบริการในโรงพยาบาลอย่างรวดเร็ว ตลอดจนควรมีการตามผลการรักษา และฟื้นฟูสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลให้ด้านการส่งเสริมแข็งแรงสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ดี และมีประสิทธิภาพ

5. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ดำเนินการจัดตั้ง กองทุนสวัสดิการของผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ และครอบครัวที่ยากจน ตลอดจนการจัดฉัตรปณิกศพ ให้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจน หรือไร้ที่พึ่ง

6. ควรมีมาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีรายได้บุคคลธรรมดาให้แก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย และไม่มีผู้อุปการะ และลดหย่อนภาษีรายได้ให้แก่ บุคคลที่อุปการะผู้สูงอายุไว้ในครอบครัว

7. ควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุโดยกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับผู้กระทำผิด โดยเฉพาะการกระทำผิดต่อบุพการี และผู้สูงอายุ

5.4 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อโอกาสในการแสดงบทบาทคาดหวังของผู้สูงอายุในครอบครัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะตัวแปรทางด้านจิตวิทยาสังคม เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความรู้สึกแปลกแยก ความรู้สึกโดดเดี่ยว

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งต่อไป ควรใช้สถิติในการวิเคราะห์ที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรจะมีการควบคุมตัวแปรบางตัวที่คาดว่าจะมีผลต่อการวิเคราะห์ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยวิธีไคสแคว์

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทคาดหวังของผู้สูงอายุในครอบครัว ในเขตเมืองและเขตชนบท ว่าเหมือนหรือแตกต่างกัน

4. ควรมีการศึกษาวิจัย บทบาทคาดหวังของผู้สูงอายุในครอบครัวโดยเน้นการศึกษาเชิงมนุษยวิทยา เพื่อสะท้อนข้อเท็จจริงได้ชัดเจนขึ้น